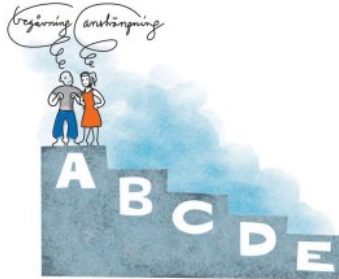

Föregående fråga

Nästa fråga

Hur upplever elever betyg och bedömning?

Forskning har visat att elevens syn på kunskap, vad denne tror att läraren värderar och hur läraren själv värderar olika typer av kunskap, kan påverka elevens prestationer. Genom att ge tydlig återkoppling, och genom att skilja på person och prestation, kan pedagogerna hjälpa eleverna att själva se hur de kan nå framgång.

Bedömning ger press och stress

Betoningen på kunskapsbedömningar och mätbara resultat har ökat pressen på dagens elever. Samtidigt som vissa beskriver det som motiverande och sporrande med betyg och konkurrens, är det en stor grupp elever som snarare hämmas och tappar självförtroendet.

Många unga, flickor i högre grad än pojkar, rapporterar höga nivåer av stress och prestationsångest inför läxor, prov och betyg. Fokuseringen på prestationer medför ofta tävling och avundsjuka elever sinsemellan. I klasserna pratas det mycket om provresultat, betyg och hur mycket man pluggat, vilket gör att elevernas inblick i vem som lyckas och vem som misslyckas är stor.

Forskning visar att de flesta människor i och utanför skolan uppskattar feedback, även då den är negativ. Därför är det svårt att skapa ett bra system för bedömning enbart genom att fråga eleverna hur de vill ha det. Det är dessutom som elev svårt att veta hur ett alternativ till traditionell bedömning skulle se ut.

Många elever upplever att bedömning och betyg används av lärare som ett maktredskap i kontrollerande syfte. En vanlig uppfattning är också att det inte bara är prestationen utan även beteende och hur omtyckt man är av läraren som ingår i bedömningen.

Betyg uppfattas som bra för att de visar var man ligger. Men samtidigt uttrycker elever att de har svårt att uttyda vad skolans olika mål- och betygsriterier egentligen står för.

Uppfattar det som att pluggkunskaper premieras

De flesta högstadiel elever ser vikten av att prestera väl och få bra betyg i skolan, inte minst för att komma in på det gymnasieprogram man vill. En vanlig uppfattning är emellertid att det som mäts och värderas i skolan ofta är kunskaper som pluggas in inför proven, men sedan snabbt glöms bort. Många verkar inte se nyttan eller värdet av kunskaperna inför framtiden.

Det verkar bland eleverna finnas en uppdelad syn på kunskap där den ena bygger på begåvning och talang och den andra på motivation och ansträngning. Det första uppfattas som något inbyggt, något man bara har, det andra som något man kämpar sig till.

De så kallade pluggkunskaperna tenderar att värderas lägre av elever än den som uppfattas bygga på ren begåvning.

Samtidigt har flera forskare sett att pojkar gärna förklarar sin framgång med "begåvning" och motgångar med "otur". Flickor betraktar oftare framgång som resultat av "hårt arbete" och kopplar motgångar till "bristande begåvning".

Avgörande för elevens framgång över tid är om de förstår sina resultat utifrån att de är upp till dem själva hur resultaten blir och att de kan göra någonting åt dem. Detta tillsammans med flickor och pojkars olika sätt att förklara framgång kan vara en förklaring till att flickor som grupp presterar bättre betygmässigt än pojkar genom hela skolsystemet.

Eget ansvar skapar press

En vanlig uppfattning bland elever tycks vara att alla kan få bra betyg bara man anstränger sig. Eftersom skolan idag bygger mycket på eget ansvarstagande och "fria" val innebär detta att eleverna i princip blir självstyrande genom att de själva "väljer" nivå på sina ansträngningar (och i förlängningen betyg).

Referenser

Tema Elevperspektiv är skrivet av frilansjournalisten Fatima Grönblad och producerat av Anna Sandström, redaktör på forskning.se.

Vetenskaplig faktagranskning: [Eva Alerby](#), professor, och [Ulrika Bergmark](#), universitetslektor, vid institutionen för konst, kommunikation och lärande, Luleå tekniska universitet.

Temat är en samproduktion mellan Skolverket - Forskning för skolan och forskning.se.

Illustrationer: Airi Iliste

Publicerad 2013-03-05

Relaterat material

Nyheter

1. [Vill stoppa risker med nanopartikel](#)
2014-06-16 KTH (Kungliga Tekniska högskolan)
2. [Djup spricka mellan svenska lärarfacken visar forskning](#)
2014-05-27 Malmö högskola

Tidskrifter

1. [Tala mer – och räkna bättre](#) 2011 . Forskning & Framsteg
2. [Tala mer – och räkna bättre](#) 2011 . Forskning & Framsteg

Projekt

1. [Den konsumerande borgaren. Utbud, marknadsföring och konsumtion i Sverige...](#) Övrigt
2. [Kommersiella kulturer i ett etnologisk-ekonomiskt perspektiv](#) Övrigt

Detta innebär också att vid eventuella misslyckanden riskerar den enskilda eleven att lägga ansvaret på sig själv.

Tydlig återkoppling — i rätt tid

Återkoppling behöver skilja mellan person och prestation. I annat fall tenderar den att förstärka känslan av att både framgång och motgång är relaterad till förmåga och begåvning — faktorer som är svåra för eleven själv att påverka.

Det är också viktigt att viktigt att feedback i skolan kommer medan eleven kan göra något åt sina studieprestationer, och att den är så tydlig att det går att förstå vad man behöver göra eller hur man kan tänka för att komma längre.

Bedömning i tidiga år bör utforskas mer

Ur ett elev- och barnperspektiv är det viktigt att bedömning i tidiga årytterligare utvärderas och utforskas. När vi bedömer barn tar vi risken att sänka deras självkänsla, tron på deras förmåga att lära och begränsa deras kunskapsyn på ett sätt som kan få avgörande konsekvenser för det livslånga lärandet.

Eftersom forskning visar att den risken är ganska stor, behöver vi särskilt följa reformerna runt tidigbedömning. Det räcker dock inte att bara fråga elever och föräldrar hur de vill ha det, utan det krävs uppföljande studier och experimentell design så att vi kan betrakta effekterna mer objektivt.

Tillfrågade experter: Ann-Sofie Holm, fil doktor vid högskolan i Borås och Christian Lundahl, docent och lektor vid institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet samt professor vid Estetisk-filosofiska fakulteten, Karlstad universitet.

[Föregående fråga](#)

[Nästa fråga](#)

Om djurförsök
Bubblande fakta

Kom igen!
Om ungas psykiska hälsa

Verktyslådan
Verktyg för forskningskommunikation

**Forskarexpertis
för media**
www.expertsvar.se